

CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ ĐỘC LẬP DÂN TỘC GẮN LIỀN VỚI CHỦ NGHĨA XÃ HỘI

LÊ ĐÌNH THẢO*

Lịch sử cách mạng Việt Nam đã trải qua giai đoạn khủng hoảng về đường lối cứu nước do sai lầm về chủ trương, đường hướng cách mạng trong các cuộc đấu tranh giành độc lập dân tộc. Chủ nghĩa Mác-Lênin là cơ sở lý luận khoa học giúp Chủ tịch Hồ Chí Minh lý giải sự không phù hợp và nguyên nhân thất bại của đường lối đấu tranh giải phóng dân tộc theo khuynh hướng tư tưởng phong kiến cũng như khuynh hướng tư tưởng tư sản. Đồng thời, những am hiểu sâu sắc về thực tiễn cách mạng trong nước và thế giới là những cơ sở giúp Chủ tịch Hồ Chí Minh đưa ra được những luận giải khoa học về con đường cách mạng Việt Nam - con đường độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội. Bài viết phân tích về cơ sở lý luận và thực tiễn của tư tưởng Hồ Chí Minh về độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, từ đó nêu những giá trị thực tiễn của tư tưởng Hồ Chí Minh về độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội trong giai đoạn hiện nay.

Từ khóa: Tư tưởng Hồ Chí Minh; cơ sở lý luận; thực tiễn; độc lập dân tộc; chủ nghĩa xã hội.

The history of the Vietnam revolution has undergone a crisis in the way of national salvation due to the mistake in the lines and direction of the revolution in the struggle for national independence. Marxism-Leninism was the scientific rationale that helped President Ho Chi Minh explain the irrelevance and causes of the failure of the path of national liberation according to the feudal ideology as well as the bourgeois one. At the same time, the deep understanding of revolutionary practices in the country and the world was the basis for President Ho Chi Minh to make scientific explanations about the revolutionary path of Vietnam - the path of national independence associated with socialism. The article analyzes the theoretical and practical basis of Ho Chi Minh's thought on national independence associated with socialism, thereby stating the practical values of Ho Chi Minh's thought on national independence associated with socialism in the current period.

Keywords: Ho Chi Minh's thought; theoretical basis; practice; national independence; socialism.

NGÀY NHẬN: 10/7/2023

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 12/8/2023

NGÀY DUYỆT: 18/9/2023

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.332.2023.620>

1. Cơ sở lý luận

Chủ nghĩa Mác-Lênin là cơ sở lý luận khoa học cho lựa chọn con đường độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Chủ nghĩa Mác-Lênin

xuất phát từ con người và hướng tới giải phóng con người, phát huy những tiềm năng to lớn của con người; phản ánh thực tiễn đấu

* TS, Học viện Hành chính Quốc gia

tranh của giai cấp công nhân và nhân dân lao động ở các nước nhằm chống lại mọi áp bức bóc lột, bất công trong xã hội.

Học thuyết Mác-Lênin về chủ nghĩa xã hội luôn đề cao các giá trị của độc lập dân tộc, khẳng định chủ nghĩa xã hội là mục tiêu của độc lập dân tộc. Học thuyết cũng chỉ ra vai trò của Đảng Cộng sản trong lãnh đạo cuộc cách mạng giải phóng dân tộc, đập tan xiềng xích, áp bức, bóc lột của giai cấp thống trị, tạo tiền đề cho con đường tiến lên chủ nghĩa xã hội. Học thuyết đã trở thành ngọn đuốc soi đường cho giai cấp vô sản toàn thế giới.

Trong hành trình tìm đường cứu nước, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đến nhiều nơi, nhiều nước trên thế giới, Người tìm tòi, nghiên cứu và được chứng kiến thực tiễn đấu tranh của giai cấp công nhân và nhân dân lao động ở các nước. Hiểu sâu sắc về thực tiễn của Việt Nam và thế giới; hiểu và cảm thông sâu sắc với đời sống của giai cấp công nhân và nhân dân lao động ở các nước; hiểu được bản chất của chủ nghĩa tư bản đương thời là những cơ sở giúp Chủ tịch Hồ Chí Minh thấu hiểu được về chủ nghĩa Mác-Lênin, thấy được bản chất cách mạng và khoa học của chủ nghĩa Mác-Lênin, trên cơ sở đó thấy được quy luật vận động phát triển tất yếu của thời đại từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa xã hội.

Dưới ánh sáng chủ nghĩa Mác-Lênin, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã phát hiện và giải quyết đúng đắn, kịp thời những vấn đề cơ bản của thực tiễn cách mạng. Chủ nghĩa Mác-Lênin là cơ sở lý luận khoa học giúp Chủ tịch Hồ Chí Minh lý giải sự không phù hợp và nguyên nhân thất bại của đường lối đấu tranh giải phóng dân tộc theo khuynh hướng tư tưởng phong kiến cũng như khuynh hướng tư tưởng tư sản. Chủ nghĩa Mác-Lênin cũng là cơ sở lý luận giúp Người thấu hiểu được tâm tư nguyện vọng của Nhân dân và đưa ra được những luận giải khoa học về con đường cách mạng Việt Nam - con đường độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội.

Người khẳng định: “thực hành dân chủ là cái chìa khóa vạn năng”¹. Dân chủ là giải pháp cơ bản nhất, giải pháp của mọi giải pháp nhằm tiến tới xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội. Cùng với quá trình xây dựng phát triển xã hội, dân chủ ngày càng trở thành hiện thực, đây là xu hướng tất yếu. Song vai trò của Đảng là phải “thực hành dân chủ”, phát huy dân chủ, nhằm tạo động lực thúc đẩy quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam.

Như vậy, tư tưởng Hồ Chí Minh về độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội được đề ra trên cơ sở vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác-Lênin vào trong điều kiện hoàn cảnh cách mạng Việt Nam. Tư tưởng của Người đề ra trên cơ sở của thực tiễn Việt Nam, quy luật vận động phát triển của thời đại và những điều kiện hoàn cảnh khách quan giúp Nhân dân Việt Nam có thể xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội. Chủ nghĩa Mác-Lênin là cơ sở lý luận khoa học và cách mạng giúp Chủ tịch Hồ Chí Minh phân tích và tìm ra quy luật vận động phát triển của cách mạng Việt Nam, đó là quy luật về độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội; xác định những giải pháp cơ bản có ý nghĩa định hướng nhằm xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam.

2. Cơ sở thực tiễn

Tư tưởng về độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội của Chủ tịch Hồ Chí Minh dựa trên các cơ sở thực tiễn sau:

(1) Xuất phát từ điều kiện thực tiễn cách mạng trong nước: nước ta bị thực dân Pháp xâm lược vào cuối thế kỷ XIX đầu thế kỷ XX, các phong trào yêu nước, giải phóng dân tộc theo hệ tư tưởng phong kiến và hệ tư tưởng tư sản đều bị thất bại, cách mạng Việt Nam rơi vào tình trạng khủng hoảng về đường lối cứu nước do sai lầm về chủ trương, đường hướng cách mạng, không gắn độc lập dân tộc với chủ nghĩa xã hội, tức là làm cách mạng nửa vời. Từ thực tiễn đấu tranh của Nhân dân, Hồ Chí Minh sớm hiểu được tâm

tư nguyện vọng của Nhân dân. Đó là, với Nhân dân Việt Nam, đấu tranh đánh đuổi đế quốc thực dân, mục đích không chỉ giành độc lập chủ quyền dân tộc mà xét đến cùng là vì mong muốn có được cuộc sống ấm no, hạnh phúc, được làm chủ cuộc sống của mình, không còn bị sống trong tình cảnh bị áp bức, bóc lột, bất công.

(2) Đứng trước cuộc khủng hoảng con đường cứu nước, Chủ tịch Hồ Chí Minh xác định: “Tôi muốn đi ra nước ngoài xem nước Pháp và các nước khác. Sau khi xem xét họ làm như thế nào, tôi sẽ trở về giúp đồng bào chúng ta”². Trải qua gần 10 năm đầy gian truân và thử thách, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đi khắp các châu lục, khảo sát nhiều nước thuộc địa và các nước tư bản phát triển Mỹ, Anh, Pháp...; đặc biệt, Người nghiên cứu những cuộc cách mạng xã hội lớn trên thế giới. Với cách mạng giải phóng dân tộc năm 1776 của Mỹ và cách mạng nhân quyền và dân quyền Pháp năm 1789, Người rút ra kết luận: cách mạng Pháp và cách mạng Mỹ là cách mạng tư sản, cách mạng không đến nơi, không giải phóng những người lao động mà lại đi áp bức các dân tộc khác. Cách mạng Việt Nam không thể đi theo con đường đó³.

(3) Từ thực tiễn cách mạng thế giới: cách mạng vô sản Nga năm 1917 đã thành công, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhận rõ, chỉ có Cách mạng tháng Mười Nga mới thành công đến nơi, mang lại tự do bình đẳng thật cho tất cả nhân dân lao động và giúp đỡ giải phóng các dân tộc thuộc địa. Người đã rút ra kết luận quan trọng: muốn cứu nước và giải phóng dân tộc, không có con đường nào khác con đường cách mạng vô sản. Đó là con đường gắn độc lập dân tộc với chủ nghĩa xã hội, gắn cách mạng Việt Nam với xu thế thời đại⁴. Đồng thời, Người khẳng định: “chỉ có chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa cộng sản mới giải phóng được các dân tộc bị áp bức và những người lao động trên thế giới khỏi ách nô lệ”⁵; “cách mạng giải phóng dân tộc phải phát triển thành cách mạng xã hội chủ nghĩa thì

mới giành được thắng lợi hoàn toàn”⁶. Con đường cách mạng vô sản - con đường độc lập dân tộc gắn với chủ nghĩa xã hội là con đường tất yếu của cách mạng Việt Nam trong thời đại mới. Đây cũng chính là lý do Hồ Chí Minh khẳng định: “Muốn cứu nước, giải phóng dân tộc không có con đường nào khác con đường cách mạng vô sản”⁷.

3. Những giá trị thực tiễn của tư tưởng Hồ Chí Minh về độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội hiện nay

Tư tưởng Hồ Chí Minh về độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội là động lực vô cùng to lớn của cách mạng Việt Nam. Với mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, Đảng ta đã lãnh đạo và phát huy được sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc là cơ sở giúp Nhân dân ta đấu tranh đánh đuổi được kẻ thù xâm lược, giành và giữ vững độc lập chủ quyền dân tộc, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ.

Độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội có nghĩa là, xây dựng nước ta thành một nước mà ở đó ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng có điều kiện để học hành, ai cũng có cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc, không còn bị sống trong tình cảnh bị áp bức, bóc lột, bất công. Có thể thấy, mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội trở thành động lực chính trị giúp Đảng ta tìm tòi, nghiên cứu, trên cơ sở đó kịp thời có những đổi mới và đổi mới đúng đắn. Độc lập dân tộc là điều kiện tiên quyết để xây dựng chủ nghĩa xã hội; chủ nghĩa xã hội là cơ sở để bảo đảm độc lập dân tộc trên thực tiễn. Do đó, giữ vững mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội là điều kiện bảo đảm thắng lợi của cách mạng nước ta.

Với đường lối đổi mới đúng đắn, những năm qua, Đảng đã lãnh đạo Nhân dân đấu tranh giành được nhiều thắng lợi trên tất cả các lĩnh vực kinh tế, chính trị, văn hóa xã hội, như: kinh tế tăng trưởng cao và ổn định; quốc phòng, an ninh được tăng cường; văn hóa, xã hội có bước phát triển mới; đời sống

nhân dân từng bước được nâng lên; Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa và hệ thống chính trị được củng cố; quan hệ đối ngoại ngày càng mở rộng và đi vào chiều sâu; vị thế và uy tín của Việt Nam trên trường quốc tế được nâng cao. Việt Nam cũng được thế giới đánh giá cao về hiệu quả thực hiện các chính sách an sinh xã hội⁸. Vì vậy, Văn kiện Đại hội XIII của Đảng đã khẳng định: “Đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay”⁹.

Công cuộc đổi mới theo định hướng xã hội chủ nghĩa là một chủ trương đúng đắn, phù hợp với quy luật khách quan trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội; tạo điều kiện, tiền đề cho chủ nghĩa xã hội. Tuy nhiên, quá trình thực hiện mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, nước ta cũng phải đối diện với không ít khó khăn, thách thức, như: các thế lực phản động đã tìm mọi cách xuyên tạc mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, nhằm làm chệch hướng cách mạng Việt Nam; mô hình chủ nghĩa xã hội đã sụp đổ ở Liên Xô nên không phù hợp với Việt Nam; hay như việc chúng cho rằng, Việt Nam chỉ cần độc lập dân tộc, không cần chủ nghĩa xã hội... Những rào cản này đã và đang đặt ra yêu cầu cấp thiết phải kiên trì bảo vệ độc lập dân tộc, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ của đất nước và kiên định con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở nước ta: “kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, kiên định đường lối đổi mới của Đảng”¹⁰. Đó là sợi chỉ đỏ xuyên suốt, là điều kiện tiên quyết để thực hiện thắng lợi nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

4. Kết luận

Thực tiễn đấu tranh của Nhân dân Việt Nam trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc (những người giữ vai trò quyết định sự vận động phát triển của dân tộc) và chủ nghĩa Mác-Lênin (học thuyết thực sự cách mạng và khoa học) là cơ sở, tiền đề trực tiếp của tư tưởng Hồ Chí Minh, trong đó có tư tưởng của

Người về độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội. Chủ nghĩa Mác-Lênin là phương pháp khoa học (phương pháp duy vật biện chứng và phương pháp duy vật lịch sử) giúp Chủ tịch Hồ Chí Minh phát hiện và giải quyết đúng đắn những vấn đề cơ bản về con đường của cách mạng Việt Nam, đó là con đường độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội□

Chú thích:

- 1, 6. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 15*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2011, tr. 325, 392.
2. Trần Dân Tiên. *Những mẩu chuyện về đời hoạt động của Hồ Chủ tịch*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2005, tr. 14.
3. *Hồ Chí Minh với việc đi tìm chân lý thời đại: “Muốn cứu nước không có con đường nào khác con đường cách mạng vô sản”*. <https://dangcongsan.vn>, ngày 03/6/2011.
4. *Hồ Chí Minh lựa chọn con đường cách mạng Việt Nam theo gương Cách mạng Tháng Mười*. <http://tapchiquptd.vn>, ngày 01/02/2020.
5. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 12*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2011, tr. 563.
7. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 2*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2011, tr. 603.
8. *Kiên định mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội*. <https://dangcongsan.vn>, ngày 12/10/2022.
- 9, 10. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2021, tr. 104, 41.

Tài liệu tham khảo:

1. Hồng Hà. *Thời thanh niên của Bác Hồ*. H. NXB Thanh niên, 1976.
2. Đặng Xuân Kỳ. *Hồ Chí Minh - tác giả, tác phẩm, nghệ thuật ngôn từ*. H. NXB Giáo dục, 1997.
3. *Nghị quyết số 28-NQ/TW ngày 25/10/2013 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI về Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới*.
4. V.I.Lênin. *Toàn tập. Tập 4*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2005.
5. *Học tập và làm theo tư tưởng Hồ Chí Minh đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ cách mạng trong tình hình mới*. <https://www.qdnd.vn>, ngày 06/6/2021.
6. *Tư tưởng Hồ Chí Minh về gắn lý luận với thực tiễn*. <https://tuyenquang.gov.vn>, ngày 09/5/2018.